

Beste Jacqueline en Marcel,

Gemeente Beesel heeft ORGfit gevraagd te adviseren over het voorgenomen besluit van het Algemeen Bestuur van het Werkvoorzieningschap Aanvullende Arbeid Venlo en omstreken om de aandelen in WAA Groep N.V. aan de gemeente Venlo te verkopen. In vervolg op onze presentatie op donderdag 29 september jl. aan wethouder Nijssen en jullie beiden vatten wij - onder verwijzing naar onze eerdere toelichtingen - onze belangrijkste bevindingen en aanbevelingen nogmaals kort en bondig samen ten behoeve van het door jullie op te stellen ambtelijke advies aan het College van B&W resp. de Raad van gemeente Beesel.

1. De kosten in verband met de uitvoering van de WSW bestaan globaal uit drie componenten:
 - a. Het zogenaamde subsidietekort, d.w.z. het verschil tussen ontvangen rijkssubsidie en loonkosten van het SW-personeel. Omdat de WSW een gesloten regeling is, zal het totale subsidietekort in de komende jaren dalen - simpelweg omdat het aantal SW-ers kleiner wordt.
 - b. De kosten voor het materiële werkgeverschap, dat GR WAA als formele werkgever voor de zogenaamde 'blauwe' groep SW-ers heeft uitbesteed aan WAA NV. Voor het materiële werkgeverschap is specifieke expertise nodig die gemeente Beesel niet in huis heeft en vanwege haar schaalgrootte ook niet effectief en efficiënt in eigen huis kan opbouwen.
 - c. De kosten én opbrengsten in verband met detachering, begeleiding e.d. van het blauwe SW-personeel met alles wat daarbij hoort in/door WAA NV. Het resultaat hiervan is naar verwachting nog enkele jaren positief maar zal vanaf 2026 omslaan in een verlies vanwege vergrijzing van de SW-populatie.
2. Venlo wil de geprognosticeerde verliezen onder 1c ombuigen door de werkzaamheden voor haar SW-ers en haar PW-ers te combineren. Dit wil Beesel niet omdat u de uitvoering van de Participatiewet en de beschutte SW in eigen hand wenst te houden. Beesel is verder tevreden over de huidige manier van werken van WAA NV (kwalitatief en financieel) en wil daarom de dienstverlening van WAA NV ten behoeve van de blauwe SW-ers zo houden. Tot slot wenst Beesel de huidige politiek rust rond WAA-WSW in stand te houden.
3. De voorgestelde aandelentransactie heeft in beginsel alleen invloed op 1c doordat vanaf 2023 de kosten/baten in verband met de detachering van het blauwe SW-personeel niet langer voor rekening en risico van Beesel (en Bergen) komen. Op basis van de huidige prognoses ziet Beesel daarmee tot 2026 af van een bate van € 152.000 maar naar redelijke verwachting is deze bate onvoldoende om de verliezen in de jaren daarna goed te maken, d.w.z. tot het moment dat de laatste blauwe SW-er met pensioen gaat. Waar Beesel na de aandelentransactie niet meer bijdraagt aan en dus ook geen risico meer loopt voor de opbrengsten/kosten in verband met de detachering door/via WAA NV van de blauwe SW-ers, blijft Beesel in de plannen wel 'aan de lat staan' voor het subsidietekort van haar SW-ers en voor de kosten van het materiële werkgeverschap (de kosten onder 1a en 1b).
4. De aandelentransactie heeft aldus effect op het kosten/batenplaatje van Beesel door het wegvallen van 1c maar ook op de presentatie in de (meer jaren) begroting. In de huidige situatie wordt in de begroting van Beesel alleen het saldo van de kosten/baten onder 1a, 1b en 1c gepresenteerd - waarbij 1c op dit moment nog een bate oplevert. Tegelijkertijd wordt het vermogensoverschot in de WAA ingezet. Het gevolg hiervan is dat in de jaren 2023-2026 de kosten voor Beesel van WAA/WSW constant € 60.000 bedragen. Het vermogensoverschot in de WAA is in 2026 uitgeput en met of zonder aandelentransactie verdubbelen daardoor vanaf 2027 de kosten voor Beesel. Dit moet al in de begroting van 2024 (onder de jaarschijf 2027) zichtbaar worden gemaakt.

5. In de voorgestelde nieuwe situatie worden de geschatte kosten van 1a en 1b overall iets hoger maar relevanter is dat de (hogere) kosten structureel tot uitdrukking moeten komen in de meerjarenbegroting van de gemeente(n) *tenzij* Beesel besluit om (haar aandeel in) de geschatte opbrengst van de aandelentransactie ad € 663.000 in de GR WAA te laten zitten en (in termijnen) in te zetten om de kosten WAA/WSW in de nieuwe situatie te mitigeren en t.o.v. de huidige situatie op een ongeveer gelijkblijvend niveau te stabiliseren. Het is aan het Algemeen Bestuur van de GR WAA om daarover een besluit te nemen maar duidelijk moge zijn dat bij een uitkering in 1x van het vermogenoverschot aan de individuele gemeenten de huidige politieke rust in Beesel in het WAA-dossier onder spanning komt te staan doordat er eenmalig in 2023 dan een hoog bedrag binnenkomt en vervolgens elk jaar extra tekorten ontstaan .
6. De aandelentransactie heeft tot slot niet direct invloed op de kosten onder 1b. Net als in de huidige situatie sluit de GR WAA ook na 2023 met WAA NV een uitvoeringsovereenkomst voor de dienstverlening in het kader van het materiële werkgeverschap van de blauwe SW-ers. Wel zullen deze kosten in de nieuwe situatie met btw doorberekend worden door het schap als kosten voor Wsw-dienstverlening en niet meer als gemeentelijke tekortfinanciering overall voor het Schap. Deze btw is overigens compensabel waardoor er op dit punt geen voor- of nadeel voor Beesel ontstaat.
7. In de bestaande zeggenschapsverhoudingen kan Beesel het sluiten van de uitvoeringsovereenkomst en ook de verkoop van de aandelen niet tegenhouden wanneer Bergen niet meedoet. Wij vinden dat ongewenst, temeer nu in de nieuwe situatie de gezamenlijkheid tussen de drie gemeenten en ook de individuele belangen anders worden. Wij adviseren daarom met klem om bij de aanstaande herformulering van de Gemeenschappelijke Regeling WAA e.o., die met of zonder aandelentransactie aan de orde is, een arbitrageregeling op te nemen. Wij denken aan een bepaling in de GR dat elke gemeente arbitrage kan vragen - in de vorm van een bindend besluit door onafhankelijke arbiter(s) – wanneer zij meent dat een voorgenomen besluit van het Algemeen Bestuur strijdig is met majeure belangen aan haar kant. Een dergelijke bepaling kan voor Beesel van belang zijn om de kwaliteit en de prijsstelling voor de dienstverlening van WAA NV te bewaken, en ook om zelf te kunnen bepalen in welke tempo en met welke bedragen het vermogenoverschot van de WAA voor gemeente Beesel beschikbaar komt.

Alles overziende menen wij de voorgestelde plannen financieel fair zijn en in overeenstemming met de strategische belangen van Beesel.

Financieel vinden wij de deal fair omdat de aandelenwaardering is gebaseerd op intrinsieke waarde en dit leidt ertoe dat Beesel haar aandeel in het vermogenoverschot van WAA krijgt uitgekeerd maar dan moet wel juridisch afdwingbaar veiliggesteld worden. Daarnaast neutraliseert Beesel met de aandelentransactie het ‘exploitatie-risico van WAA NV’ (zie 1c hiervoor). Die exploitatie is weliswaar naar verwachting nog enkele jaren positief maar wordt vanaf 2026 in toenemende mate negatief. M.a.w. het afzien van € 152.000 op korte termijn wordt naar verwachting ruimschoots gecompenseerd door het niet langer hoeven bijdragen van toekomstige verliezen.

Strategisch voldoet de deal volgens ons aan de politiek-bestuurlijke uitgangspunten van Beesel wat betreft integraal formeel werkgeverschap voor alle SW-ers, keuzevrijheid ten aanzien van de gele groep en PW-ers. Aldus blijft het formeel werkgeverschap ongewijzigd en blijft materieel werkgeverschap uitbesteed aan een organisatie die deskundig is en economy of scale heeft. Politieke rust in de vorm van een stabiele kostenontwikkeling kan worden gerealiseerd als de vermogenoverschotten van de WAA bij de GR WAA gestald blijven als risicoreserve en Beesel zelf kan besluiten welk deel van het totale bedrag en wanneer wordt ingezet om haar eigen WAA/WSW netto-kosten te mitigeren en mede te dekken.

Alles overziende en onder verwijzing naar onze presentaties en besprekingen adviseren wij om onder de onderstaande bindende en niet onderhandelbare voorwaarden voor verkoop akkoord te

gaan met het voorgenomen besluit van het Algemeen Bestuur om de aandelen WAA NV aan gemeente Venlo te verkopen.

- De eerste voorwaarde is wat ons betreft dat het aandeel van Beesel in de vermogensoverschotten van de WAA binnen de GR WAA wordt gesepareerd en geparkeerd, en door Beesel zelf en op haar initiatief kan worden afgeroepen in het tempo en voor de bedragen die Beesel nodig acht voor een stabiel kostenpatroon WSW.
- Als tweede voorwaarde zien wij dat er in de GR WAA een arbitrageregeling wordt opgenomen zodat elke gemeenten afzonderlijk en of samen (dus Beesel en ook de andere gemeenten) onwelgevallige besluiten van het AB van majeur en/of strategisch belang voor één of meerdere deelnemers in de GR voor een bindend advies aan een onafhankelijke arbiter(s) kan voorleggen.

Omdat in de huidige zeggenschapsverhoudingen Beesel alleen niet in staat is om bovenstaande voorwaarden af te dwingen, adviseren wij om vóór finale besluitvorming met Bergen te overleggen en samen één lijn te trekken wat betreft de voorwaarden die aan uw instemming met het voorgenomen besluit van het AB worden verbonden.

Wellicht ten overvloede vermelden wij nog dat genoemde bedragen in het voorstel en daarmee ook in deze mail nog niet definitief zijn. Het voorstel voorziet erin dat de daadwerkelijke verkoopopbrengst en daarmee het vermogensoverschot – opnieuw en definitief wordt vastgesteld op basis van de jaarrekeningcijfers 2022. De prognosecijfers die gebruikt zijn bij het voorstel betreffen inschattingen ten tijde van het voorstel. De huidige ontwikkelingen (stijging energielasten, inflatie) laten zien dat de economische risico's, zeker ook in relatie tot 1c. aanzienlijk zijn.